
Per post en per email

Provincie Utrecht
Afdeling Bestuur en Juridische Zaken, D.2.46
Mevrouw mr. J.C. Arendse
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT

onze ref. SV/JM/10025459
uw ref. -
inzake Advies artikel 4:21, lid 3 Awb

S. van Heukelom-Verhage
advocaat
t (070) 515 39 61
f (070) 515 31 64
s.vanheukelom@pelsrijcken.nl

26 mei 2008

Geachte mevrouw Arendse,

1 Inleiding

- 1.1 Op 24 april 2008 verzocht u mij te adviseren over het volgende.
- 1.2 De provincie Utrecht sluit in de praktijk overeenkomsten, waarbij financiële middelen die als subsidie ex artikel 4:21, lid 1 Awb moeten worden aangeduid, niet bij beschikking maar bij wijze van overeenkomst aan een derde ter beschikking worden gesteld. Titel 4.2 Awb verzet zich uitdrukkelijk tegen het verstrekken van een aanspraak op financiële middelen door middel van een subsidiebeschikkingvervangende overeenkomst.
- 1.3 U gaf aan dat de praktijk hardnekkig is en wil vasthouden aan het instrument van de overeenkomst. Eén van de door u aangedragen oplossingsrichtingen is gelegen in het bepaalde in artikel 4:21 lid 3 Awb. Op grond van dat artikel(lid) is de subsidietitel niet van toepassing op de aanspraak op financiële middelen die wordt verstrekt op grond

van een wettelijk voorschrift dat uitsluitend voorziet in de verstrekking aan rechtspersonen die krachtens publiekrecht zijn ingesteld.

- 1.4 De provincie Utrecht heeft op basis van artikel 4:21, lid 3 Awb een conceptverordening opgesteld, die voorziet in een wettelijke grondslag voor het verstrekken van financiële middelen van de provincie Utrecht aan andere publiekrechtelijke rechtspersonen. In die conceptverordening is het volgende opgenomen:

"Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

Financiële bijdrage: een bijdrage aan een rechtspersoon die krachtens publiek recht is ingesteld en waarop afdeling 4.2.1 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is.

Artikel 2. Toepasselijkheid verordening

1. *Deze verordening is van toepassing op financiële bijdragen aan rechtspersonen die krachtens publiekrecht zijn ingesteld voor activiteiten op de volgende beleidsterreinen:*

- a. algemeen bestuur;*
- b. bodem en water;*
- c. economie, cultuur en vrije tijd;*
- d. groen;*
- e. inrichting landelijk gebied;*
- f. milieu;*
- g. maatschappelijke ontwikkeling en wonen;*
- h. mobiliteit;*
- i. ruimte.*

2. *Gedeputeerde staten kunnen financiële bijdragen verstrekken met inachtneming van het derde lid.*

3. *Verstrekking van meer dan E 12.500,-- vindt slechts plaats wanneer:*

- a. Provinciale staten een eenduidig beleidskader hebben vastgesteld inzake het desbetreffende onderwerp of,*
- b. Een positief advies is verstrekt door de betrokken statencommissie.*

Artikel 3. Toepasselijk recht

1. *Op de verstrekking van financiële bijdragen krachtens deze verordening is het burgerlijk recht van toepassing.*

2. *De voorwaarden waaronder de financiële bijdragen worden verstrekt worden vastgelegd in een overeenkomst.*

Artikel 4. Opdrachten aan derden

Als met (een deel van) de financiële bijdrage opdrachten worden verstrekt aan derden voor werken, leveringen of diensten dient de ontvangende

rechtspersoon krachtens publiekrecht daarbij het eigen beleid of, bij afwezigheid daarvan, het provinciale beleid met betrekking tot inkoop en aanbesteding in acht te nemen.

Artikel 5. Staatssteun

Als met (een deel van) de financiële bijdrage steun wordt verleend aan derden dan dient de ontvangende rechtspersoon krachtens publiekrecht ervoor zorg te dragen dat deze steun niet in strijd komt met Artikel 87 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Artikel 6. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal blad waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 7. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financiële bijdragen 2008."

1.5 U verzocht mij de mogelijke bezwaren en gebreken die aan een dergelijke regeling kleven in kaart te brengen, met bijzondere aandacht voor de volgende aspecten:

1. Kleven er bezwaren aan een dergelijke regeling in verband met de tweewegenleer; zo ja, zijn die bezwaren op te lossen? Daartoe is uwerzijds aangegeven dat:
 - a. art. 4: 21 lid 3 Awb een constructie als deze uitdrukkelijk lijkt toe te staan.
 - b. het beginsel 'geen privaatrechtelijke regeling als er een publiekrechtelijke weg mogelijk is' in de eerste plaats dient om de burger te beschermen. Een burger zal niet snel rechtstreeks belanghebbende zijn bij een subsidieverhouding tussen twee overheden, om welke reden geredeneerd kan worden dat vervanging van de subsidiebeschikking door een overeenkomst een burger niet snel kan benadelen. In het enkele geval dat dit feitelijk het geval mocht blijken te zijn kan eventueel afgezien worden van een overeenkomst dan wel gerepareerd worden.

1.6 U verzocht mij tevens of:

2. De verstrekking van de financiële bijdrage met bovenstaande verordening, een te verstrekken financiële bijdrage bij wege van overeenkomst, adequaat is onttrokken aan het besluitbegrip van artikel 1:3 Awb, en derhalve is onttrokken aan de bestuursrechtelijke procedure? Zo nee, of dit nog kan worden opgelost?

3. Er nog bijzondere risico's op het terrein van staatssteun of aanbestedingsverplichtingen bestaan.

1.7 De voorgaande vragen zullen hieronder aan de orde komen.

2 Managementsamenvatting

- 2.1 De algemene conceptverordening lijkt in hoofdlijnen te voldoen aan de letter van artikel 4:21 lid 3 Awb, maar niet (onmiddellijk) aan het doel, de strekking en de voorstelling die de wetgever bij het opstellen van het artikellid voor ogen had.
- 2.2 De provincie kan voor de verstrekking van de financiële aanspraak weliswaar gebruik maken van een overeenkomst, maar de vertrekking wordt daarmee – mede vanwege de doorkruisingsleer – niet onttrokken aan het besluitbegrip en het bestuursrecht. Dat is ook niet mogelijk, nu sprake is van een besluit in de zin van de Awb.

3 Wettelijk kader

3.1 Artikel 4:21 Awb luidt als volgt:

"1. Onder subsidie wordt verstaan: de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

2. Deze titel is niet van toepassing op aanspraken of verplichtingen die voortvloeien uit een wettelijk voorschrift inzake:

a. belastingen,

b. de heffing van een premie dan wel een premieervangende belasting ingevolge de Wet financiering sociale verzekeringen, of

c. de heffing van een inkomensafhankelijke bijdrage dan wel een bijdrageervangende belasting ingevolge de Zorgverzekeringswet.

3. Deze titel is niet van toepassing op de aanspraak op financiële middelen die wordt verstrekt op grond van een wettelijk voorschrift dat uitsluitend voorziet in verstrekking aan rechtspersonen die krachtens publiekrecht zijn ingesteld.

4. Deze titel is van overeenkomstige toepassing op de bekostiging van het onderwijs en onderzoek."

4 Beoordeling algemene conceptverordening in het licht van artikel 4:21 lid 3 Awb

- 4.1 Uitgangspunt van het bepaalde in artikel 4:21 Awb is dat de vraag of een financiële aanspraak als subsidie moet worden aangemerkt, niet afhankelijk is van de vorm waarin die aanspraak wordt verstrekt – beschikking of overeenkomst – maar slechts

van de vraag of is voldaan aan de eisen in artikel 4:21 Awb. Teneinde een financiële aanspraak als subsidie te duiden, dient deze:

- a. door een bestuursorgaan te worden verstrekt;
- b. met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager en
- c. anders dan de betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

4.2 Indien sprake is van aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten, is geen sprake van subsidie, maar van een opdracht.

Ik ga er in dit advies vanuit dat uw vraagstelling betrekking heeft op financiële middelen die de provincie Utrecht aan een andere publiekrechtelijke rechtspersoon verstrekt anders dan de betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

4.3 Het voorgaande brengt met zich dat indien een financiële aanspraak wordt verstrekt bij wijze van overeenkomst terwijl daarmee tóch wordt voldaan aan de zojuist genoemde eisen in artikel 4:21, lid 1 Awb, sprake is van de verstrekking van een subsidie.

4.4 Artikel 4:21, lid 3 Awb bepaalt vervolgens dat de *subsidietitel* niet van toepassing is, indien sprake is van een financiële aanspraak die wordt verstrekt op grond van een wettelijk voorschrift dat uitsluitend voorziet in de verstrekking aan rechtspersonen die krachtens het publiekrecht zijn ingesteld.

4.5 De vraag rijst of met de door u opgestelde en aan mij voorgelegde algemene conceptverordening wordt voldaan aan de eisen in artikel 4:21 lid 3 Awb en zodoende wordt bewerkstelligd dat titel 4.2 Awb niet van toepassing is op de rechtsrelatie tussen de provincie Utrecht en een andere publiekrechtelijke rechtspersoon.

4.6 In de parlementaire geschiedenis is omtrent het bepaalde in artikel 4:21, lid 3 Awb het volgende opgemerkt:

*"Derde lid
Uitkeringen aan publiekrechtelijke rechtspersonen*

Het derde lid bepaalt dat titel 4.2 niet van toepassing is op de aanspraak op financiële middelen die krachtens wettelijk voorschrift uitsluitend wordt verleend aan rechtspersonen die krachtens publiekrecht zijn ingesteld. Met deze formulering, die ook in artikel 1:1 Algemene wet bestuursrecht is gehanteerd, wordt gedoeld op de uitkeringen die het Rijk doet aan gemeenten, provincies en andere publiekrechtelijke rechtspersonen. Hoewel deze uitkeringen, wanneer ze worden gedaan ter bestrijding van de kosten

van bepaalde taken, in een aantal opzichten aan subsidies verwant zijn, heeft de financiële verhouding tussen de verschillende overheden ook een zodanig eigen karakter, dat de voorschriften inzake subsidies daarop niet zonder meer kunnen worden toegepast.

Deze uitzondering is slechts van toepassing indien aan twee voorwaarden is voldaan. Ten eerste moet de uitkering op een wettelijk voorschrift berusten. In veel gevallen is aan dit vereiste thans reeds voldaan. De artikelen 187 Provinciewet en 184 Gemeentewet eisen dat uitkeringen aan provincies of gemeenten, waarvan de bestedingsrichting vooraf is aangegeven of die worden verleend voor de bestrijding van de kosten van bepaalde taken of activiteiten, bij of krachtens wet worden geregeld. Bij de totstandkoming van zo'n wettelijke regeling kan worden nagegaan welke voorschriften nodig zijn ter regeling van de verhouding tussen verstrekker en ontvanger van gelden. Indien echter geen wettelijke regels bestaan, behoort titel 4.2 te gelden om in de leemte te voorzien. Een extra argument daarvoor is, dat alleen als een uitkering op een wettelijk voorschrift berust goed kan worden vastgesteld, of deze inderdaad slechts aan krachtens publiekrecht ingestelde rechtspersonen kan worden verleend.

De tweede voorwaarde - de uitkering moet uitsluitend beschikbaar zijn voor publiekrechtelijke rechtspersonen - voorkomt dat ook een subsidie waarvoor zowel overheidsorganen als burgers in aanmerking komen - bijvoorbeeld een isolatiesubsidie - buiten het toepassingsbereik van titel 4.2 valt. Het is ongewenst, dat het vaak min of meer toevallige feit dat op een subsidieregeling zowel door overheden als door burgers een beroep kan worden gedaan tot een verschil in rechtsregime zou leiden.

Omdat de voorschriften van de nieuwe artikelen 187 Provinciewet en 184 Gemeentewet ook van toepassing zijn op sommige uitkeringen aan anderen dan gemeenten en provincies (art. 187, zevende lid, resp. art. 184, zevende lid), kan het vóórkomen dat genoemde artikelen en titel 4.2 beide van toepassing zijn op een bepaalde vorm van subsidiëring. Voor zover de organieke wetten criteria geven voor de toekenning van deze uitkeringen, dan wel aanvullende eisen stellen aan de inhoud en totstandkoming daarvan, is dat niet bezwaarlijk. Op het punt van de wettelijke grondslag is echter een nadere harmonisatie gewenst. Daarin zal bij de aanpassingswetgeving worden voorzien". [Mijn onderstrepingen. SvH]

Zie:

- TK, vergaderjaar 1993-1994, 23 700, nr. 3 (memorie van toelichting)

- 4.7 Uit het opgenomen citaat blijkt – ten eerste – dat de wetgever met het bepaalde in artikel 4:21 lid 3 Awb primair het oog heeft gehad op verstrekkingen *van het Rijk* aan andere publiekrechtelijke rechtspersonen.

Zie ook:

-Handelingen over artikel 4:21, lid 3 Awb:

"Aanvankelijk bepaalde het wetsvoorstel dat de subsidietitel niet van toepassing zou zijn op geldelijke uitkeringen die uitsluitend worden verstrekt aan provincies, gemeenten en andere publiekrechtelijke rechtspersonen, in de wandeling "specifieke uitkeringen" genoemd."

- 4.8 Hoewel deze gedachtegang niet letterlijk kan worden teruggevonden in de tekst van artikel 4:21 lid 3 Awb, vormt dit een (eerste) kwetsbaar aspect van de door u gebezigde uitleg van het bepaalde in artikel 4:21 lid 3 Awb. Niet uitgesloten is dat een (bestuurs)rechter het bepaalde in artikel 4:21 lid 3 Awb uitlegt op basis van de bedoeling die de wetgever bij het opstellen van het artikel heeft gehad. Dat is zelfs gebruikelijk, indien de (bestuurs)rechter meent dat het bepaalde in artikel 4:21 lid 3 Awb voor meerdere uitleggen vatbaar is.
- 4.9 Zoals reeds opgemerkt, sluit het bepaalde in artikel 4:21 lid 3 Awb echter niet (uitdrukkelijk) uit dat het artikellid óók van toepassing is op de verstrekking van financiële middelen van de provincie aan andere publiekrechtelijke rechtspersonen. Om die reden kan niet worden uitgegaan van de onmogelijkheid om op grond van het bepaalde in artikel 4:21 lid 3 Awb aan te nemen dat de subsidietitel niet van toepassing is op de verstrekking van financiële middelen door de provincie aan een andere overheid.
- 4.10 Voorts geldt – ten tweede – dat de wetgever er met 4:21 lid 3 Awb van uit is gegaan dat de subsidietitel niet van toepassing is op verstrekkingen krachtens een wettelijk voorschrift dat louter in financiering van (mede)overheden voorziet. De gedachtegang die aan de algemene conceptverordening ten grondslag ligt lijkt dat uitgangspunt om te draaien, nu daarmee wordt beoogd om de verstrekkingen van financiële middelen in het algemeen aan de werking van titel 4.2. te onttrekken, *voorzover* die verstrekkingen plaatsvinden aan medeoverheden. Dat is een wezenlijk ander vertrekpunt dan de wetgever met artikel 4:21 lid 3 Awb voor ogen stond. In zoverre lijkt de algemene conceptverordening niet aan te sluiten bij de exacte bedoeling van de wetgever.
- 4.11 Uit de wet en het hiervoor opgenomen citaat blijkt – ten derde – dat artikel 4:21, lid 3 Awb een wettelijk voorschrift vereist. De wetgever is er van uit gegaan dat in het wettelijk voorschrift waarop artikel 4:21 lid 3 doelt:
- a. expliciet is vermeld dat de financiële aanspraak uitsluitend wordt verstrekt aan publiekrechtelijke rechtspersonen plaatsvindt en
 - b. de bestedingsrichting of de te financieren taken of activiteiten, alsmede de voorschriften die de rechtsverhouding tussen de verstrekker en ontvanger van de middelen regelen, vermeldt.

- 4.12 Artikel 4:21 lid 3 Awb zelf geeft geen criteria of vereisten waaraan het wettelijk voorschrift dient te voldoen. Het antwoord op de vraag of de door u opgestelde algemene conceptverordening naar *zijn aard* voldoet aan het vereiste van een wettelijke voorschrift, is derhalve niet onmiddellijk op grond van het betreffende artikellid te geven.
- 4.13 Opvallend is wel dat artikel 4:21 lid 3 Awb aangeeft dat de subsidietitel niet van toepassing is op de financiële aanspraak die wordt verstrekt op grond van een wettelijk voorschrift. Daaruit zou kunnen worden afgeleid dat de wetgever heeft willen eisen dat er een specifieke wettelijke grondslag wordt gecreëerd voor het verstrekken van een (specifieke) financiële aanspraak. Indien daarvan wordt uitgegaan, lijkt mij de door u opgestelde algemene conceptverordening te algemeen van aard. Daarin wordt immers niet meer dan een algemene grondslag gecreëerd voor iedere mogelijke financiële verstrekking door de provincie aan een ander publiekrechtelijke rechtspersoon. Ik acht dit een kwetsbaar aspect van de door u opgestelde algemene conceptverordening. Onhoudbaar wordt de algemene conceptverordening daarmee echter niet.
- 4.14 Voor wat betreft *de inhoud* van de algemene conceptverordening vereist artikel 4:21 lid 3 Awb een exclusieve verstrekking van de financiële middelen aan publiekrechtelijke rechtspersonen. Daarin voorziet de algemene conceptverordening. Blijkens de memorie van toelichting is de wetgever er daarnaast van uitgegaan dat in het wettelijk voorschrift de bestedingsrichting of de te financieren taken of activiteiten zijn opgenomen, alsmede voorschriften die de rechtsverhouding tussen de verstrekker en ontvanger van de middelen regelen. De algemene conceptverordening vermeldt in artikel 2 de te financieren activiteiten c.q. beleidsterreinen waarop die activiteiten zich moeten afspelen. De algemene conceptverordening bevat echter geen voorschriften die de rechtsverhouding tussen de verstrekker en ontvanger van de middelen regelen. Om die reden lijkt niet te worden voldaan aan de door de wetgever aanwezig veronderstelde onderdelen van het wettelijk voorschrift waarop de financiële aanspraak aan een andere publiekrechtelijke rechtspersoon is gebaseerd. Ik adviseer u dergelijke voorschriften in de algemene conceptverordening op te nemen.
- 4.15 Samenvattend meen ik dat de algemene conceptverordening weliswaar in hoofdlijnen lijkt te voldoen aan de letter van artikel 4:21 lid 3 Awb, maar niet (onmiddellijk) aan het doel, de strekking en de voorstelling die de wetgever bij het opstellen van het artikellid voor ogen had.

5 Verstrekking financiële aanspraak bij overeenkomst

- 5.1 De algemene conceptverordening voorziet in artikel 3 in de verstrekking van financiële aanspraak bij overeenkomst. Voorts is bepaald dat op de verstrekking van financiële bijdragen krachtens de verordening het burgerlijk recht van toepassing is.

- 5.2 U verzocht mij aan te geven of de verstrekking van de financiële aanspraak bij overeenkomst een onaanvaardbare doorkruising van het publiekrecht vormt en of de verstrekking van de financiële aanspraak met het bepaalde in artikel 3 van de algemene conceptverordening adequaat aan het besluitbegrip is onttrokken.
- 5.3 Artikel 1:3 Awb definieert het begrip 'besluit' als een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling. Van belang is dat het besluitbegrip een materieel begrip is; indien een handeling voldoet aan de eisen in artikel 1:3 Awb, is sprake van een besluit, ook indien die aanspraak bij overeenkomst wordt verstrekt.
- 5.4 Duidelijk is dat het bij de verstrekking van een financiële aanspraak als de onderhavige zal gaan om een schriftelijke handeling van een bestuursorgaan. Nu die handeling een rechtsgevolg in het leven roept – de aanspraak op financiële middelen, anders dan de betaling voor een opdracht – is tevens sprake van een rechtshandeling. Ten slotte is m.i. sprake van een *publiekrechtelijke* rechtshandeling, omdat de verstrekking plaatsvindt op basis van de uitoefening van een publiekrechtelijke (in de verordening neergelegde) bevoegdheid. In die verordening is bovendien bepaald dat aan verstrekkingen boven de € 12.5000,00 een *beleidskader* van provinciale staten ten grondslag moet liggen. Ten slotte kan niet worden volgehouden dat de provincie onder de genoemde omstandigheden een bevoegdheid hanteert die krachtens het burgerlijk recht ook door niet-bestuursorganen kan worden gebruikt.

Daarbij benadruk ik nogmaals mijn uitgangspunt dat de provincie de hem ter beschikking staande middelen niet besteedt aan de betaling van een opdracht.

Overigens zal – ook zonder het bestaan van de algemene conceptverordening – de verstrekking van de financiële aanspraak mogelijk als besluit worden aangemerkt, indien die verstrekking plaatsvindt in de uitoefening van een publieke taak.¹ Of daarvan sprake is, kan niet in zijn algemeenheid worden aangegeven; de omstandigheden waaronder de verstrekking plaatsvindt zijn daarvoor bepalend.

- 5.5 Dat betekent dat de verstrekking van de financiële aanspraak op grond van de algemene conceptverordening moet worden aangemerkt als een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, ook al vindt de verstrekking plaats bij overeenkomst. Het bepaalde in artikel 3, noch enige andere bepaling met een dergelijke strekking,

1 ABRS 10 april 1995, AB 1995, 498

kan hierin verandering brengen. De vaststelling dat sprake is van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht brengt met zich dat de Algemene wet bestuursrecht en niet het burgerlijk recht van toepassing is op de verstrekking. Er staat derhalve bestuursrechtelijke rechtsbescherming open tegen de verstrekking van de financiële aanspraak bij overeenkomst. De bestuursrechter zal in de overeenkomst – mede *vanwege* de doorkruisingsleer – een besluit ‘lezen’ en dat besluit toetsen aan de eisen die de Algemene wet bestuursrecht daaraan stelt.

De weigering tot het sluiten van een overeenkomst dient tegen deze achtergrond te worden aangemerkt als de weigering een besluit te nemen, welke weigering in de Awb gelijk is gesteld met een besluit (art. 6:2 Awb) en onder meer door de bestuursrechter kan worden getoetst aan het gelijkheidsbeginsel, terwijl het beëindigen van het besluit is aan te duiden als een intrekking van een besluit.

- 5.6 Samenvattend betekent dit dat de provincie weliswaar gebruik kan maken van een overeenkomst, maar dat de financiële aanspraak daarmee niet wordt onttrokken aan het besluitbegrip en het bestuursrecht.
- 5.7 U verzocht mij ten slotte of er nog bijzondere risico's op het terrein van staatssteun of aanbestedingsverplichtingen bestaan. Zoals ik u reeds telefonisch aangaf, zijn daarover in zijn algemeenheid moeilijk uitspraken te doen; dit zal pas mogelijk zijn bij daadwerkelijke toepassing en uitwerking van de desbetreffende bepalingen in concrete gevallen. U gaf mij telefonisch te kennen dat aan een gedetailleerder onderzoek naar de mogelijke uitwerkingen en gevolgen van de relevante bepalingen in de conceptverordening thans geen behoefte bestaat; eerst indien toepassing van de algemene conceptverordening in de praktijk tot problemen of vragen op het terrein van staatssteun of aanbesteding leidt, zullen wij u daaromtrent op uw verzoek adviseren.

6 Afsluitende opmerking

- 6.1 Ik heb getracht uw vragen met de voorgaande analyse te beantwoorden.
- 6.2 Bij wijze van afsluitende opmerking en mogelijk ten overvloede wijs ik u erop dat met een subsidiebesluit en een daaraan ten grondslag liggende of daarop gebaseerde uitvoeringsovereenkomst evenzeer het door de provincie nagestreefde resultaat kan worden bereikt. Door in het voortraject de inhoud van de overeenkomst uit te onderhandelen kan bovendien het risico van bestuursrechtelijke (bezwaar- en beroep)procedures tegen de subsidieverlening worden gereduceerd. Partijen bereiken in dat geval immers over het verstrekken van de financiële middelen en de daaraan verbonden verplichtingen en voorwaarden consensus.

6.3 Tot zover mijn advies. Mocht u daarover nog vragen of opmerkingen hebben, schroomt u dan niet om contact met mij op te nemen.

Met vriendelijke groet,

S. van Heukelum-Verhage

A large, stylized handwritten signature in black ink is written over the printed name. The signature consists of a long vertical stroke on the left, a horizontal stroke crossing it, and a long vertical stroke on the right that tapers to a point.